

Міністерство освіти і науки України
Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського

ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД І СУЧАСНІСТЬ

**Матеріали
XXX наукової конференції
здобувачів вищої освіти**

Випуск 47

С Т А Т Т І

Одеса – 2024

УДК: 001:005.745

I – 90

Збірник містить **статті** окремих учасників **XXX** наукової конференції здобувачів вищої освіти **«Історичний досвід і сучасність»**.

Редакційна колегія збірника:

Богданова І. М., доктор педагогічних наук, професор
(ПНПУ імені К. Д. Ушинського);

Букач В. М., кандидат історичних наук, приват-професор
(ПНПУ імені К. Д. Ушинського);

Наумкіна С. М., доктор політичних наук, професор
(ПНПУ імені К. Д. Ушинського);

Сокаль М. А., кандидат філологічних наук, доцент
(ПНПУ імені К. Д. Ушинського);

Сухотеріна Л. І., доктор історичних наук, професор
(НУ «Одеська політехніка»).

Відповідальний редактор – Букач В. М.

Рецензенти:

Колбіна Л. А., кандидат педагогічних наук, доцент
(ПНПУ імені К. Д. Ушинського);

Мельник Ю. П., кандидат політичних наук, доцент
(Одеський державний аграрний університет).

(С) Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського (м. Одеса), 2024.

(С) Букач В. М., упорядник, 2024.

- практичної конференції: у 3 т. / відп. ред. М. Р. Аракелян. Т. 1. Одеса: Гельветика, 2020. С. 30 - 31.
2. Хоменко Д. В., Кузьменко О. Ю. Постать кардинала Рішельє та його погляди щодо абсолютизму. *Перспективи розвитку сучасної науки: Матеріали наукової конференції*. Чернігів, 2016. С. 6 - 8.
 3. Bohun T. Lev Sapieha and the truce of Deulino. *Wschodni Rocznik Humanistyczny*. 2020. Vol. 17, No. 2. Pp. 131-137.
 4. Bluche F. Richelieu: essai. Paris: Perrin, 2003. 468 p.
 5. Guénette M. F. Channelling Catholicism through Translation: Women and French Recusant Literature around the Court of Queen Henrietta Maria (1625-42). *Status Quaestionis*. 2019. No. 17. Pp. 137-165.
 6. Gutmann M. P. The Origins of the Thirty Years' War. *The Journal of Interdisciplinary History*. 1988. Vol. 18, No. 4. Pp. 749 - 770.
 7. Ko D. Poland-Lithuania According to James I's Britain. *Footnotes: A Journal of History*. 2019. Vol. 3. Pp. 66-91.
 8. Mahon D. Mazarin and Poussin. *The Burlington Magazine*. 1960. Vol. 102, No. 689. Pp. 352-354.
 9. Porshnev B. Muscovy and Sweden in the Thirty Years' War 1630-1635. Cambridge: Cambridge University Press, 1995. XXI, 256 pp.
 10. Stradling R. A. Olivares and the origins of the Franco - Spanish War, 1627-1635. *The English Historical Review*. 1986. Vol. 101, No. 398. Pp. 68 - 94.

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ В ПЕРІОД «ХОЛОДНОЇ ВІЙНИ»

Гавриленко Н.

Дослідження стратегії та зовнішньої політики Великої Британії (в часи «холодної війни»), може пролити світло на ряд аналогій з міжнародними процесами сьогодення, та сприятиме виробленню відповідних «механізмів» реагування на них. Протистояння Східного блоку із Західним, нагадує сучасне геополітичне загострення між росією (і союзниками) та Західною коаліцією держав (разом з Україною). Технологічна та економічна конкуренція з Китаєм, ведення військових дій на території інших країн, ідеологічна пропаганда та дезінформація, усе це було притаманне, в тій, чи іншій формі, періоду «холодної війни».

Формування двох військово-політичних блоків (НАТО та Організації Варшавського договору), по завершенні Другої світової війни, призвело до чергового раунду протистояння між групами держав, яке отримало назву «холодної війни». «Старт» цього протистояння, на думку дослідників, пов'язаний з Фултонською промовою Вінстона Черчилля, 5 березня 1946 р., (вперше вжито термін «залізна завіса»), яка продемонструвала антикомуністичну риторику політичних еліт Західного блоку та підкреслила стрімко зростаюче напруження між США (і союзниками по НАТО) та СРСР (і країнами Варшавського договору) [1].

Термін «холодна війна» визначає відсутність прямої війни, водночас – наявність ідеологічного та військового протистояння (учасником якого стала і Велика Британія) – з 1946 по 1991 рік. Попри відсутність відкритого військового конфлікту, між обома сторонами, блоки фокусували свою увагу на веденні військових дій через проксі-війни на території інших держав, шпіонаж, і на спробах підірвати вплив та імідж одне одного.

Головною метою британської зовнішньополітичної стратегії було: утримання впливу на міжнародній арені (як глобальної сили поміж двох конкуруючих наддержав); збереження історичних колоніальних надбань; гарантування національної безпеки. Хоча країна не була основним учасником боротьби і не переслідувала інших цілей, окрім вище згаданих, але виявилась відданим союзником США і брала участь у військових конфліктах та кризах які виникали.

В зовнішній політиці Великої Британії, періоду «холодної війни», можна (умовно) виділити два періоди. Перший період включав безпосередній вступ Британії у «холодну війну», а також: участь у реалізації доктрини Трумена; вступ до Корейської війни; протидію комунізму в Греції та Німеччині; початок розробки власної ядерної програми. Другий період характеризувався підтримкою США у в'єтнамській війні та участю у дипломатичному врегулюванні наслідків краху СРСР.

Повертаючись до першого етапу, варто згадати основні дипломатичні події, в яких була залучена Британія. Сполучене Королівство вело боротьбу проти комуністичних сил у Греції, де на момент британського втручання, йшла громадянська війна. Британські війська прибули до Греції у жовтні 1944 року, ще до закінчення Другої світової війни і практично одразу після звільнення Греції від нацистської окупації. Британці були втягнуті в бойові дії в Афінах, коли на початку грудня розпочалися відкриті бої між силами Національно-визвольного фронту Греції або «ЕАМ» (колишніми союзниками) та антикомуністами, які в минулому були прихильниками Гітлера.

Зростаючий вплив комунізму в Греції змусив Черчилля передивитись свою політику в країні, і зрадити старих союзників, аби не допустити влади комуністів. В той самий час «ЕАМ» були таємно підтримувані СРСР. Після тривалого кровопролиття та зміни прем'єр-міністра, Британія вийшла з війни, перед цим закликавши США підтримати антикомуністичний фронт. Саме втручання, та зрада союзників, стали темною сторінкою в історії Британії та її участі в «холодній війні», однак це яскраво демонструє те, на що готовий був піти Черчилль у протидії комуністичній загрозі [8]

Ключовою подією цього періоду, стало проголошення Доктрини Трумена. Запропонована тогочасним президентом США Гаррі С. Труменом, доктрина фокусувалась на обмеженні поширення комунізму, а також на наданні економічної, воєнної та політичної допомоги країнам, які перебували під радянською загрозою. Ідея економічної допомоги пізніше отримала свій розвиток у більш масштабному проєкті оздоровлення Європи – плані Маршалла (1947 р.), за яким фінансове сприяння отримувала і Велика Британія (2,7 мільярда доларів, отримані в 1948 р., були використані на оборону та погашення боргів) [3]. Крім того, план Маршалла також зміцнив особливі відносини між США та Великою Британією, створивши єдиний фронт проти Радянського Союзу.

Важливою сторінкою Британської зовнішньої політики, в часи «холодної війни», стала кооперація з США та Францією, в об'єднанні зон окупації Німеччини та утворенні «Бізонії». Цей акт, а також проведення союзниками грошової реформи в Західній Німеччині, викликали агресивну реакцію Радянського Союзу, який розпочав блокаду Західного Берліну [4]. Разом з американськими силами, Британія організувала «повітряний коридор», який підтримував життя, в Західній частині міста, до моменту зняття блокади.

У 1950-1953 роках, Британія стала учасником ще одного збройного конфлікту – Корейської війни. На початку війни, Британія відправила близько 60,000 британських солдат на підтримку південнокорейської сторони та свого американського союзника. Понад 1100 британців загинули під час конфлікту [5]. Наслідками цього протистояння стала все більш зростаюча загроза комунізму, а також критична необхідність союзництва з США, для ефективної протидії СРСР.

Щоправда, подібне союзництво інколи шкодить власним інтересам, підтвердженням чого стала Суецька криза 1956 року. Криза виникла через націоналізацію Єгиптом Суецького каналу, що ставило під загрозу британські інтереси, оскільки канал є ключовою торговою артерією і до сьогодні. Для вирішення конфлікту Велика Британія, разом із Францією та Ізраїлем, утворила коаліцію з метою вторгнутися до Єгипту та захопити канал.

США мали власний інтерес у Єгипті, бажаючи створити з ним антирадянський союз. Керівництво США побоювалося, що вторгнення західних держав лише збільшить вплив комуністів та відштовхне Єгипет від ідеї союзництва, тому попередило Британію, що не підтримає її рішення щодо вторгнення.

У відповідь, Британією (та учасниками коаліції) було розроблено таємний план вторгнення, який зазнав краху, оскільки президент Дуайт Ейзенхауер використав свій вплив на Міжнародний валютний фонд, з метою заблокувати британський кредит, та погрожував економічними санкціями,

якщо Британія не піде з Єгипту. Британія змушена була відступити. Цей зовнішньополітичний «провал» мав наслідком втрату Британією міжнародного іміджу та довів, що вона більше не відіграє роль головного геополітичного гравця, і має покладатися на підтримку американців [9].

Активну роль, в період «холодної війни», Британія відігравала в процесах ядерного стримування, незважаючи на те, що на початку 1950-х рр., вона доєдналася до членів «ядерного клубу». Посередництво Британії (в цьому питанні) між СРСР та США, призвело до підписання Договору про заборону випробувань ядерної зброї в атмосфері, космічному просторі й під водою [7].

Другий етап участі Британії в «холодній війні» визначався важливим моментом — підтримкою США у В'єтнамській кризі. Навіть при тому, що Парламент відхилив надання допомоги, прем'єр-міністр Гарольд Вільсон висловив підтримку, що викликало рішуче засудження з боку громадськості. Пізніше, з приходом до влади Маргарет Тетчер, зовнішньополітичний курс був спрямований на будівництво «особливих відносин» з США, що призвело до ще тіснішого зближення з союзником і відповідно підтримки В'єтнамської війни. Про-ядерна політика та антикомуністична риторика, в поєднанні з тиском на Радянський Союз, виявилися вигідними стратегіями, особливо враховуючи крах СРСР у 1991 році.

Незважаючи на антирадянську політику, що стала однією з визначальних рис правління Маргарет Тетчер, Британія зберігала свою функцію посередника, допомагаючи, зокрема, в організації зустрічей між керівництвом США та СРСР. Це свідчило про здатність країни виконувати роль ключового посередника у глобальних дипломатичних зусиллях, попри ідеологічні розбіжності. Оцінюючи зустріч з Михайлом Горбачовим (1984 р.), Маргарет Тетчер зауважила: «Ми можемо робити справи разом» («We can do business together»), сигналізуючи про потенціал для співпраці та діалогу між двома країнами [6].

У подальші роки, Британія займала активну позицію в підтримці країн колишнього Східного блоку, щодо імплементації демократичних цінностей, а також переходу до ринкової економіки.

Отже, можна зробити висновок, що зовнішня політика Великої Британії, в період «холодної війни», була багатогранною. Через втрату своїх позицій, по результатах Другої світової війни, Британія була вимушена, в значній мірі, покладатись на союзництво з США, водночас дбаючи про власні інтереси. Це дозволило реалізувати одне з ключових завдань британської зовнішньої політики – збереження власного впливу на міжнародній арені.

Втім складні часи геополітичної напруженості повертаються, і разом з вторгненням росії в Україну, а також ростом впливу недемократичних сил — Ірану, Китаю та КНДР, Британія знову опинилась в центрі нового глобального протистояння. Нова стратегія протидії складається з перевірених методів: покладання на союзництво, непрямой військової конфронтації, протидії пропаганді та укладенні нових союзів. Британія зберігає позиції одного з найвідданіших союзників США і підтримує антикитайську та антиросійську риторику, притому активно підтримуючи Україну.

Водночас, на нашу думку, сучасна політика Британії має бути сфокусована не лише на мобілізацію власних ресурсів, але й на побудову нових союзів які б могли «розворушити» Європу для більш активного протистояння. Роки мирної та пасивної політики приспали уважність європейських сил, і як демонструє війна в Україні, вони все ще сподіваються присмирити «звіра». Британія, своєю чергою, обрала більш різку політику щодо Російської Федерації [2].

-
1. Крупина В. Початок «холодної війни». *Цей день в історії*. // <https://www.jnsn.com.ua/h/0305Q/>
 2. Угода України та Британії передбачає надання допомоги та консультації протягом 24 годин у разі нападу РФ. *Радіо Свобода*. // <https://www.radiosvoboda.org/a/news-uhoda-ukrayina-brytaniya/32772287.html>

3. Barnett C. The Wasting of Britain's Marshall Aid. *British History in depth. BBC.* // https://www.bbc.co.uk/history/british/modern/marshall_01.shtml.
4. The Blockade of Berlin. *National Archives.* // <https://www.trumanlibrary.gov/education/presidential-inquiries/blockade-berlin>.
5. The Korean War. *The Royal British Legion.* // <https://www.britishlegion.org.uk/stories/the-korean-war>
6. TV Interview for BBC ("I like Mr Gorbachev. We can do business together"). *Margaret Thatcher Foundation.* 1984. Dec 17. Mo// <https://www.margaretthatcher.org/document/105592>
7. UN. Treaty banning nuclear weapon tests in the atmosphere, in outer space and under water. Moscow, 1963// <https://treaties.un.org/pages/showDetails.aspx?objid=08000002801313d9>
8. Vulliamy E., Smith H. Athens 1944: Britain's dirty secret. *The Guardian.*// <https://www.theguardian.com/world/2014/nov/30/athens-1944-britains-dirty-secret>.
9. Why Was The Suez Crisis So Important?. *Imperial War Museums.*// <https://www.iwm.org.uk/history/why-was-the-suez-crisis-so-important#:~:text=The%201956%20Suez%20Crisis%2C%20when,%27second%20tier%27%20world%20power>.

ДО ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Недялкова В., Ілясов О. О.

Мовлення є важливим аспектом всебічного й рівноцінного розвитку дитячої особистості. Проблема становлення учнівського мовлення висвітлена у Національній доктрині розвитку освіти України у ХХІ століття, де вказується на те, що «освіта сприяє формуванню високої мовної культури та мовленнєвої компетентності громади, поваги до державної мови» [7]. Зважаючи на це, можемо для себе виділити, що мовленнєва культура є важливими аспектом загального розвитку школярів, а набуті в початковій школі лінгвістичні знання й мовленнєві вміння стають в подальшому основою для формування комунікативної досконалості мовлення, що в свою чергу впливає на світогляд молодшого школяра, його ціннісні установки, спосіб мислення про світ тощо.

З М І С Т

1. Кравець О., Букач В. М. Володимир Великий у вітчизняній історіографії.....	3
2. Шеремета В., Букач В. М. Постать Б. Хмельницького в українській історіографії.....	9
3. Окул І. І. Арман дю Плессі де Рішельє: дипломат, політик, організатор.....	15
4. Гавриленко Н. Зовнішня політика Великої Британії в період «холодної війни».....	24
5. Недялкова В., Лясков О. О. До проблеми розвитку культури мовлення учнів початкових класів.....	30
6. Рабаджи К. С. Реалізація диференційованого підходу у гуртковій роботі: основні поняття та методи.....	39
7. Федорова І. В. Інноваційні підходи щодо розвитку творчості особистості у процесі фахової підготовки здобувачів освіти.....	50
8. Синельник О. Феномен політичної філософії Аристотеля.....	56
9. Шевчук А. Японське татування як вид мистецтва.....	62
10. Діаз Г. Бітломанія та музична революція: вплив гурту «The Beatles» на формування сучасної музичної парадигми.....	70
11. Гуцул О., Кривдіна І. Б. Загальні засади працевлаштування українських біженців у країнах ЄС.....	77
12. Красильникова А. Культ звинувачення жертви в освітньому середовищі України.....	85
13. Наші автори.....	91

Примітка:

1. Статті Діаз Г., Шевчук А. підготовлені під наглядом керівництвом приват-професора Букача В. М.
2. Стаття Гавриленко Г. підготовлена під науковим керівництвом доцента Мойсєвої Т. М.
3. Стаття Красильникової А. підготовлена під науковим керівництвом доцента Чістякової І. М.
4. Стаття Синельник О. підготовлена під науковим керівництвом доцента Самуйліка М. М.

Історичний досвід і сучасність: Матеріали XXX наукової конференції здобувачів вищої освіти. Статті / Відп. ред. В. М. Букач. Вип. 47. Одеса: ПНПУ, 2024. 92 с.

Підписано до друку	. 05. 2024
Умовн.- друк. арк.	4,3
Тираж	100 прим.